Boekbespreking

I.J. KILLEEN, M.B. SEDDON & A.M. HOLMES, red., 1998. Molluscan conservation: a strategy for the 21st century. Journal of Conchology Special Publication No. 2: 1-320. Prijs £ 25 (= ongeveer fl. 85).

In November 1996 werd in het National Museum of Wales te Cardiff een conferentie gehouden onder de titel "Molluscan conservation: a strategy for the 21st century". Dit was bepaald niet de eerste internationale bijeenkomst gewijd aan dit onderwerp. Men herinnert zich de publicaties n.a.v. conferenties in 1986 (Kay, E.A. ed., 1995. The conservation biology of molluscs – occasional Paper IUCN Species Survival Commission 9: 1-81. IUCN/Gland) en 1992 (Van Bruggen, Wells & Kemperman, eds., 1995. Biodiversity and conservation of the mollusca: i-xii, 1-228. Leiden).

De publicatie bundelt 33 artikelen die betrekking hebben op de bescherming van mollusken, voorafgegaan door een inhoudsopgave, een dankwoord en een inleiding. Hieraan zijn toegevoegd de uitgebreide samenvattingen van een zevental posterpresentaties en een lijst van conferentiedeelnemers. Opvallend is dat er van de 74 deelnemers slechts 16 van buiten het Verenigd Koninkrijk komen. Het bijzonder brede spectrum aan benaderingen van de artikelen valt binnen het bestek van een boekbespreking nauwelijks uit te meten. Van belang is de constatering dat door verschillende auteurs nadrukkelijk geprobeerd wordt de bescherming van mollusken in een internationaal perspectief te plaatsen. Daarnaast is het duidelijk dat nationale beschermingsplannen hun validiteit vinden in de erkenning van het belang van regionale fauna's.

Een golf van gesignaleerde ongelukken, incidenten en onzorgvuldigheden illustreert de noodzaak van een gedetailleerde kennis van de samenstelling van malacofauna's, verspreidingsgebieden en vooral ook de biologie van de betreffende mollusken. Dat voorkomt vooral dat bij beschermingsstrategieën gericht op andere flora en fauna-elementen, mollusken niet onbedoeld het slachtoffer worden.

Verschillende artikelen beschrijven de beschermingsproblematiek in het licht van nationale en Europese wetgeving. Het belang van landelijke verenigingen en door hun gestimuleerde karteringsonderzoeken wordt uitgebreid behandeld. Naast geïntegreerd beleid wat zich op de bescherming van gehele biotopen richt, zijn er legio gevallen waarbij individuele soorten acute bescherming behoeven. Het gaat hierbij vaak om zeer lokale populaties van endemen, maar even vaak betreft het soorten die ondanks een zeer groot verspreidingsgebied met uitsterven bedreigd worden. Met name zoetwatermollusken, met hun afhankelijkheid van door ons gevoerd watermanagement, economische ontwikkeling, vervuiling en exploitatie, krijgen ruim aandacht voor wat betreft hun status, behoefte aan bescherming, gemaakte vorderingen en toekomstperspectieven. Mager, ook gezien de behandeling in deze bundel, is de aandacht voor de problemen van marine mollusken. Het is evenwel genoegzaam bekend waardoor vele soorten bedreigd worden. De problemen van complexe biotopen op de rand van land en water (brakwaterlagunen, kustmoerassen, mangrovewouden) worden genoemd als het gevolg van te weinig aandacht doordat zowel land- als marine biologen deze gebieden beschouwen als het terrein van de ander.

Het laatste artikel poogt bij te dragen aan de ontwikkeling van een strategie voor de bescherming van mollusken in de volgende eeuw. Het allesoverstijgende doel is te helpen bij het behoud van een zo groot mogelijke biodiversiteit onder mollusken, gericht op zowel taxonomische, regionale als genetische diversiteit. Gesteld wordt dat dit bereikt kan worden door het aannemen van de volgende strategieën: het publieke bewustzijn vergroten van het biologisch belang van mollusken, het wegnemen van de verwarring over aantallen en namen van mollusken, de kennis van bedreigde mollusken vergroten zodat zinvol geprioriteerd kan worden, het behoud van kennis en deskundigen om mollusken te identificeren, het toegankelijk houden van molluskencollecties in musea, het aantal toevallige/moedwillige introducties van allochtone soorten verminderen, de communicatie verbeteren over soorten die beschermd zouden moeten worden, de kennis van de biologie van molluskensoorten vergroten opdat betere managementplannen geimplemeteerd kunnen worden en het verzekeren van een duurzaam exploitatie van mollusken.

Ofschoon de weerslag van een paar jaar geleden gehouden conferentie, oogt de inhoud hopeloos fris. Een zeer moderne stand van zaken; bedoeld om tijdig te zijn en aan te sporen tot drastische verbeteringen. Maar vooralsnog een tijdloos drama. Kopen, lezen, en er wat mee doen. Ook U. NU.

Th.C.M. KEMPERMAN